

Vergeet-mij-nietje

Drie kantige biezen

Baudewijn Odé* & *René C.M.J. van Moorsel***

* Stichting FLORON, Postbus 9514, 2300 RA Leiden, e-mail: ode@floron.leidenuniv.nl

** Eykmanlaan 407, 3571 JR Utrecht

Volgens de Heukels' Flora¹ komen er in Nederland twee soorten van het geslacht *Schoenoplectus* voor met een driekantige stengel: *S. triqueter* (L.) Palla (Driekantige biezen) en *S. pungens* (Vahl) Palla (Stekende biezen). Een derde driekantige soort is tot voor kort alleen adventief gevonden: *S. mucronatus* (L.) Palla. Van de volgende adventiefvondsten is herbariummateriaal in het NHN gearhiveerd: Gorichem 1915: aanvoerterrin met afval van meelfabriek, Amsterdam 1968: Oostelijke Handelshaven en Eindhoven 1985: kaalslag van een voormalige tabaksfabriek.

Vrij recent is de *S. mucronatus* echter ook aangetroffen in het Gooi en in de Reuselse Moeren; op beide terreinen is natuurbouw gepleegd en is van uitplanten of uitzaaien geen sprake geweest. Waarschijnlijk betreft het een natuurlijke uitbreiding van het areaal, zoals dat ook geldt voor *Eleocharis ovata* (Roth) Roem. & Schult. (Eivormige waterbiezen), eveneens een soort uit Centraal-Europa die een vergelijkbare standplaats verkiest en recent ook op een aantal plaatsen is opgedoken. Reden genoeg om de verschillenmerken van deze drie kantige biezen eens op een rij te zetten.

Het geslacht *Schoenoplectus* wordt gekenmerkt door de combinatie van de volgende kenmerken:

Overblijvende, meest forse planten. Stengels zonder of met weinig ontwikkelde bladen. Bloeiwijze schijnbaar zijdelings. Bloemdekborstels ruw door naar beneden gerichte tandjes, meestal 6 of minder, zelden ontbrekend. Meeldraden 3. Stijlen afvallend. Stempels 2 of 3.

De drie genoemde taxa kunnen onderscheiden worden door hun **scherp driekantige stengels**, alle andere voor Nederland relevante soorten en bastaarden van het geslacht hebben ronde stengels of stengels die rond tot zwak driekantig zijn.

Qua habitus valt *S. mucronatus* bovendien op door zijn ietwat plumpe bouw, wat geelgroenige kleur en het , na de bloei, vaak tot haaks afstaan van het onderste schutblad.

Schoenoplectus mucronatus kan op de volgende manier ingepast worden in de sleutel van Heukel's Flora van Nederland:

- 1 Stengel rolrond → zie Flora
- Stengel scherp driekantig → 3

- 3 Plant dicht zodenvormend, kafjes aan de top niet uitgerand, stempels 3, vrucht dwars geribbeld → *S. mucronatus*
 - Plant met een kruipende wortelstok, kafjes uitgerand, stempels 2, vrucht glad → *S. triqueter* en *S. pungens*

Hieronder staan de belangrijkste kenmerken.^{2 3 4}

	<i>S. triqueter</i>	<i>S. pungens</i>	<i>S. mucronatus</i>
habitus bloeiwijze			
groeivorm	wortelstok kruipend	wortelstok kruipend	dicht zodenvormend
bladen	bladscheden bladloos of met 1 bladschijf	bladscheden met 1-2(-3) bladen	bladscheden alle zonder bladschijf
kafjes	 uitgerand	 uitgerand	 niet uitgerand
stempels	2	2	3
aantal bloemdekborstels	4-6	0-2	6
lengte bloemdekborstels	ca. even lang als de gladde vrucht	veel korter dan de gladde vrucht	ca. even lang als de dwarsgeribbelde vrucht
vrucht			

1. R. van der Meijden, 1998. Heukels' Flora van Nederland, ed. 22. Groningen.
2. Th.J. Reichgelt, 1956. Cyperaceae. Flora Neerlandica I(4). Amsterdam.
3. A.W. Kloos Jr., 1915. Aanwinsten van de Nederlandsche Flora in 1915. N.K.A. 1915: 188.
4. S.J. Caspar & H.D. Krausch, 1980. Süßwasserflora von Mitteleuropa 23. Pteridophyta und Anthophyta 1. Stuttgart.